

Franz Marc, De grote blauwe paarden - 1911

Een kluwen van fel blauwe paarden vullen bijna het hele schilderij. Drie paarden staan tegen elkaar aan. Misschien staat er rechts achter nog een paard tussenin. Hun kleur is erg levendig, ze is niet egaal maar er schemert wit doorheen en aan de randen loopt het blauw donker uit tot zwart toe. Zo hebben de paarden een stevig volume. De twee paarden voorin neigen hun hoofd naar achter, waardoor hun vorm nog compacter wordt. De paarden staan in een landschap dat hoofdzakelijk rood is, met voorin en achter in het midden groen en onder de paarden geel. Links een flink stuk blauw dat aansluit bij de paarden; rechts beantwoordt daar ook nog een blauw vlak aan, tussen de paarden en de rand van het schilderij. Zo loopt het blauw het hele schilderij door van rechts naar links. De lucht achterin bestaat uit vlekken wit, geel, rood, groen en blauwgroen. Voor de paarden steken er grote groenen bladen van planten zeer opvallend omhoog, groter dan het groen dat je normaal zou verwachten op een weide. Midden in het schilderij een opvallende grijze vlek op het hoofd van een paard. De horizontale lijnen van het schilderij worden doorbroken door twee gebogen witte lijnen, waarvan één vóór de paarden loopt, de andere achter. Zouden dit bomen zijn? Dan wel erg dunne en opvallend wit.

Waarom heeft de schilder deze kleuren gekozen? Mij geeft het geheel van het schilderij een gevoel van felheid en kracht. Niets te zien van het bruine of grijze van de aarde, alles staat in felle kleuren. Het lijkt of de aarde één grote bloemenpracht is, met de paarden centraal als overweldigende exotische bloem die oprijst uit het groen. Het is als een uitbarsting van de kleurenpracht die de aarde in zich heeft, maar die meestal verborgen is achter de gedekte aardekleuren. Een vulkanische uitbarsting van de levenskracht van de aarde. Ik herken hierin iets van het gevoel dat ik heb als ik mooie glimmende paarden volop in beweging zie. Ik zie hier de sierlijke levenskracht naar buiten komen door de felle blauwe kleur, beter dan de natuurlijke kleur van paarden dat zou doen. De kleurrijke achtergrond bevestigt en versterkt dat gevoel: ook daar bruist het van levenskracht: de aarde is rood, de lucht is vooral rood, fel wit en geel. Vooral echter het blauw van de paarden geeft dat gevoel van kracht. Dat is heel anders dan het schilderij waarin Franz Marc ongeveer dezelfde vormen heeft gebruikt maar met de paarden in geel. Je vindt dat op internet:

http://hs.riverdale.k12.or.us/~dthomps/art/marc/gallery/die_kleinen_gelben_pferde.html.

De gele paarden doen mij denken aan koren in de zomer en aan rijpe vruchten en wijzen mij op de vruchtbaarheid van de aarde. In het blauw van deze paarden is als het ware een grote hoeveelheid zuurstof geconcentreerd, dat agressieve gas dat de dode stof op aarde tot leven brengt. Daardoor is onze aarde de blauwe planeet, de planeet waarop leven tot uitbarsting komt. In vergelijking daarmee zijn de andere planeten dode dingen. Franz Marc heeft dat leven vooral gezien in dieren, meer dan in de mensen, die dikwijls grijze muizen zijn. Is het misschien zo'n "grijze muis" die op het hoofd van dat paard zit? Feit is wél dat veel mensen aangetrokken worden door paarden en helemaal opleven door de vitaliteit die ervan uitstraalt. Die vitaliteit heb je ook wel bij andere dieren maar bij paarden is het mogelijk die kracht in toom te houden en je erdoor te laten meevoeren. Ook kinderen hebben daar ervaringen mee en kunnen soms helemaal 'paardengek' zijn. Dat is wellicht de reden waarom dit schilderij van Marc veel mensen speciaal aanspreekt, meer dan vele andere van zijn schilderijen met dieren in felle kleuren.

De felle vruchtbaarheid van de aarde zie je ook in de kleuren van het land op dit schilderij en in de opvallende planten op de voorgrond. Intrigerend zijn de twee witte lijnen die dwars over het schilderij naar boven lopen. De aanleiding voor deze lijnen kunnen bomen zijn, maar het lijkt wel of de schilder hier een beweging naar boven heeft willen aanwijzen: het leven op dit schilderij speelt zich vooral horizontaal af, maar deze lijnen wijzen op een beweging van de aarde naar de ruimte, naar de hemel. Het zijn wel dunne kwetsbare lijnen, ook door hun

zachte witte kleur. Je kunt hierin een symbool zien van verbinding tussen aarde en hemel: geworteld in de kracht van de aarde reiken mensen naar de hemel. Maar wellicht is het de hemelse kracht die zo weer een weg zoekt naar zijn bron, het witte licht. De paarden en de aarde staan en liggen ertussen en openbaren de prachtige felle kleuren van het witte licht. In zijn zuivere vorm is dit licht slechts bescheiden en kwetsbaar aanwezig.